

„Włączenie wyłączonej – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”
Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020

RAPORT Z TESTOWANIA Instrumentu „Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy”

w programie

„Włączenie wyłączonej – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Instytucja organizująca nabór:

Polska Organizacja Pracodawców Osób Niepełnosprawnych

00-676 Warszawa, ul. Marszałkowska 55/73 I.61

Lipiec 2023 roku

Projekt partnerski

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

„Włączenie wyłączonej – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

Spis treści

1. Instrument „Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy”	3
1.1. Pojęcia	3
1.2. Cel instrumentu	3
1.3. Odbiorcy instrumentu	4
1.4. Założenia instrumentu (skrótowy opis instrumentu)	4
1.5. Umieszczenie instrumentu w systemie prawnym	5
1.6. Podsumowanie procesu testowania Instrumentu (wnioski, rekomendacje)	5
1.7. Mocne strony Instrumentu	6
1.8. Wyzwania związane z wdrożeniem instrumentu	7
2. Rekomendacje po zakończeniu procesu testowania Instrumentów	7

Projekt partnerski

„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

1. Instrument „Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy”

1.1. Pojęcia

- a) **Projekt** - „Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”.
- b) **Raport** – Raport z testowania Instrumentu „Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy”.
- c) **Instrument** - Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy.
- d) **Wnioskujący** – pracodawca składający dokumenty aplikacyjne w ramach przedmiotowego naboru.
- e) **Uczestnik Instrumentu** – pracodawca biorący udział w testowaniu instrumentu „*Bonus za włączenie - wsparcie w powrocie na rynek pracy*”.
- f) **Pracodawca** – jednostka organizacyjna, również nieposiadająca osobowości prawnej, a także osoba fizyczna, jeżeli zatrudniają one pracowników (osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę, spółdzielczej umowy o pracę, powołania, mianowania lub wyboru).
- g) **Przeciętne wynagrodzenie** – oznacza przeciętne miesięczne wynagrodzenie w gospodarce narodowej w III kwartale roku poprzedzającego rok złożenia wniosku o wsparcie w naborze do instrumentu „Bonus za włączenie - wsparcie w powrocie na rynek pracy”;
- h) **Pracodawcy tworzący sektor finansów publicznych** – podmioty wymienione w art. 9 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1270, z późn. zm.).
- i) **Ustawa o rehabilitacji** - ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (t. j. Dz. U. z 2023 r. poz. 100, z późn. zm.).

1.2. Cel instrumentu

Instrument polega na przekazywaniu Uczestnikowi Instrumentu wsparcia z tytułu zatrudniania osoby niepełnosprawnej, która była długotrwale bezrobotna lub nieaktywna zawodowo przed zatrudnieniem u danego pracodawcy. Instrument przewiduje system premiowania okresu zatrudnienia takiej osoby.

Wyłączeni ze wsparcia są Pracodawcy tworzący sektor finansów publicznych.

Instrument stanowi zachętę, w formie wsparcia finansowego, związanego z zatrudnieniem konkretnej osoby niepełnosprawnej i utrzymaniem jej w zatrudnieniu przez określony czas 3, 5 lub 7 miesięcy.

Instrument zakłada promowanie utrzymywania w zatrudnieniu określonych grup osób niepełnosprawnych, zidentyfikowanych jako **osoby najbardziej oddalone od rynku pracy lub mające największe trudności z wejściem na rynek pracy lub wyjściem z chronionych form zatrudnienia**:

Projekt partnerski

„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

- długotrwale pozostających bez pracy - nie będące ubezpieczonymi z tytułu wykonywania zajęć zarobkowych w okresie co najmniej 12 miesięcy przed miesiącem zatrudnienia albo
- które zakończyły terapię zajęciową w okresie do 12 miesięcy przed miesiącem zatrudnienia i w tym okresie nie były ubezpieczone z tytułu wykonywania zajęć zarobkowych albo
- których umowa o pracę z pracodawcą będącym zakładem aktywności zawodowej (ZAZ) uległa rozwiązaniu w okresie do 12 miesięcy przed miesiącem zatrudnienia i w tym okresie nie były ubezpieczone z tytułu wykonywania zajęć zarobkowych.

1.3. Odbiorcy instrumentu

Odbiorcą Instrumentu jest każda osoba niepełnosprawna:

- a) która pozostaje bez pracy dłużej niż 12 miesięcy poprzedzających miesiąc zatrudnienia albo
- b) kończąca terapię zajęciową w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc zatrudnienia albo
- c) której stosunek pracy z pracodawcą będącym zakładem aktywności zawodowej został rozwiązany w okresie 12 miesięcy poprzedzających miesiąc zatrudnienia.

Pracownik musi zachować status osoby niepełnosprawnej, na zasadach określonych w Ustawie o rehabilitacji, przez cały okres którego dotyczy wnioszek pracodawcy. Nie mają znaczenia ewentualna zmiana stopnia niepełnosprawności lub przyczyny niepełnosprawności.

1.4. Założenia instrumentu (skrócony opis instrumentu)

O udział w Instrumencie ubiegać może się każdy Pracodawca, z wyłączeniem pracodawców z sektora finansów publicznych, który spełnia łącznie wszystkie niżej wymienione wymagania:

- a) zatrudnia, na podstawie przepisów prawa pracy, osobę niepełnosprawną zidentyfikowaną jako osoba oddalona od rynku pracy lub mającą trudności z wejściem na rynek pracy
- b) zatrudnia ww. osobę niepełnosprawną w wymiarze nie niższym niż 0,5 etatu w całym okresie, którego dotyczy wnioszek;
- c) utrzymuje ww. osobę niepełnosprawną w zatrudnieniu, przez okres 3, 5 lub 7 miesięcy, na warunkach określonych w chwili zatrudniania, z zastrzeżeniem, że powyższe nie dotyczy sytuacji, w której zmiana (zwiększenie) ulega wynagrodzenie ww. osoby niepełnosprawnej lub na jej wniosek zmiana ulega wymiar czasu pracy na jaki została zatrudniona;
- d) ww. osoba niepełnosprawna nie pobiera zasiłku chorobowego lub świadczeń związanych z rodzicielstwem związanych z usprawiedliwioną nieobecnością w pracy;
- e) ponosi koszty płacy z tytułu zatrudniania osoby niepełnosprawnej za okres którego dotyczy wnioszek, na zasadach analogicznych jak dla uzyskania wsparcia w formie dofinansowania do wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych z PFRON;
- f) ww. osoba niepełnosprawna wykonuje pracę w całym okresie, którego dotyczy wnioszek, przez co rozumie się nieudzielenie ww. osobie niepełnosprawnej urlopu bezpłatnego w tym okresie;

Wysokość wsparcia stanowi pochodną Przeciętnego wynagrodzenia z 3 kwartału roku poprzedzającego rok złożenia wniosku. Ze względu na cel Instrumentu jakim jest również utrzymanie Projektu partnerski

„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

osób niepełnosprawnych w zatrudnieniu, wpływ na wysokość wsparcia ma czas zatrudnienia osoby niepełnosprawnej. Wysokość wsparcia finansowego jest wyliczana w oparciu o poniższe:

- **10%** Przeciętnego wynagrodzenia **po 3 miesiącach zatrudnienia**;
- **25%** Przeciętnego wynagrodzenia **po 5 miesiącach zatrudnienia**;
- **50%** Przeciętnego wynagrodzenia **po 7 miesiącach zatrudnienia**.

Podane wartości odnoszą się do pełnego wymiaru czasu pracy – w przypadku zatrudnienia w mniejszym wymiarze godzin wsparcie ulega proporcjonalnemu pomniejszeniu.

Wypłata wsparcia ma charakter refundacji - następuje po upływie ww. okresów zatrudnienia.

1.5. Umiejscowienie instrumentu w systemie prawnym

Udzielone wsparcie stanowi pomoc publiczną. Wypłata wsparcia jest niezależna od innych form wsparcia zatrudnienia tej samej osoby niepełnosprawnej u danego uczestnika Instrumentu, z zastrzeżeniem możliwych limitów pomocy publicznej wypłacanych danemu pracodawcy.

Instrument stanowiłby uzupełnienie istniejących zachęt wpływających na aktywizację osób niepełnosprawnych biernych zawodowo, tj. tej grupy osób niepełnosprawnych, która może mieć największe trudności z wejściem na rynek pracy i utrzymaniem zatrudnienia.

Realizatorem Instrumentu byłby Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

1.6. Podsumowanie procesu testowania Instrumentu (wnioski, rekomendacje)

Mając na uwadze dostępny limit możliwych testowań w przedmiotowym Instrumencie (20 testowań) do oceny zostały dopuszczone 21 wnioski złożone przez 9 różnych Pracodawców. Spośród złożonych wniosków 1 został oceniony negatywnie (na etapie oceny realizacji działań w Projekcie) ze względu na fakt, że pracownik nie stawiał się do pracy u danego pracodawcy (Wnioskującego).

Ze względu na czas zatrudnienia osoby niepełnosprawnej oraz mając na względzie przeciętne wynagrodzenia z 3 kwartału 2022 roku (rok poprzedzającego rok złożenia wniosku) Wnioskujący mogli skorzystać ze wsparcia finansowego jak poniżej:

po 3 miesiącach zatrudnienia:	565,73 PLN
po 5 miesiącach zatrudnienia:	1 414,33 PLN
po 7 miesiącach zatrudnienia:	2 828,65 PLN
RAZEM	4 808,71 PLN

17 Wnioskujących otrzymało wsparcie w maksymalnej kwocie 4 808,71 PLN, natomiast 3 w kwocie 565,73 PLN.

Łączna kwota wypłaconego wsparcia wyniosła 83.445,26 PLN.

Zgodnie z przedłożonymi zaświadczeniami o zatrudnieniu wszyscy Wnioskujący zatrudnili swoich pracowników w pełnym wymiarze czasu pracy, z czego 3 pracowników na czas nieokreślony, a Projekt partnerski

„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

kolejnych 5 pracowników na czas określony z terminem do 2025 roku. Na etapie realizacji Instrumentu zaobserwowano, że jeden z Pracodawców zwolnił zatrudnionego pracownika zaraz po osiągnięciu 7-miesięcznego stażu uprawniającego do otrzymania maksymalnego wsparcia.

Wśród zatrudnionych osób niepełnosprawnych przeważały osoby z orzeczeniem: o niepełnosprawności w stopniu umiarkowanym, 3 osoby z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności lekkim oraz 3 ze stopniem znacznym.

Poniżej wskazano rodzaje niepełnosprawności, które były wykazywane w przedłożonych orzeczeniach (należy mieć na względzie, że u niektórych osób na orzeczeniu było więcej niż 1 symbol przyczyny niepełnosprawności):

01-U – 2	04-O – 3	07-S – 4	10-N – 2
02-P – 3	05-R – 5	09-M – 1	11-I – 6

Z wyników przeprowadzonych ankiet (szerzej w Załączniku do Raportów z testowania Instrumentów w programie „Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy” – ANKIETY) wynika, iż Instrument ma duże znaczenie jeśli chodzi o jego wartość motywacyjną do zatrudnienia pracowników niepełnosprawnych - długotrwale bezrobotnych.

Na pytanie: W jakim stopniu udział w pilotażu Instrumentu przyczynił się do tego, że zdecydowali się Państwo zatrudnić osobę niepełnosprawną?

- 39% uznało to za czynnik decydujący, bez którego nie zdecydowałoby się zatrudnić konkretnej osoby niepełnosprawnej.
- 46% ankietowanych odpowiedziało, że zachęciło ich to ale nie był to czynnik decydujący.
- Dla 15 % nie miało to większego znaczenia (odpowiedź „raczej nie miało znaczenia”).
- Żaden z respondentów nie zaznaczył odpowiedzi „nie miało żadnego znaczenia”.

Wszyscy respondenci uznali proces wnioskowania o wsparcie za łatwy a wysokość wsparcia za atrakcyjną.

93% respondentów poleciłoby skorzystanie z Instrumentu innym przedsiębiorcom a 100% rekomendowało, aby wdrożyć go na stałe do systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

1.7. Mocne strony Instrumentu

Poniżej zostały wskazane mocne strony Instrumentu, które zostały zaobserwowane podczas testowania przedmiotowego Instrumentu.

Mocne strony Bonus za włączenie - wsparcie w powrocie na rynek pracy	• Instrument prosty w realizacji, • uproszczona procedura udzielania wsparcia, • finansowa zachęta dla pracodawcy do

Projekt partnerski

„Włączenie wyłączonej – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”

Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19

	zatrudniania osób niepełnosprawnych najbardziej oddalonych od rynku pracy (przełamanie barier w zatrudnianiu osób, które długo pozostawały bez pracy lub nigdy nie pracowały), • zwiększona szansa adaptacji zatrudnionego pracownika ze względu na premiowanie dłuższego okresu zatrudnienia od standardowego okresu próbnego.

1.8. Wyzwania związane z wdrożeniem instrumentu

Poniżej zostały wskazane wyzwania oraz ewentualne zagrożenia związane z realizacją przedmiotowego Instrumentu.

Wyzwania Bonus za włączenie - wsparcie w powrocie na rynek pracy	• ryzyko zwolnienia pracownika zaraz po otrzymaniu wsparcia, • aktualizacja stawek sprzężona ze wzrostem kosztów pracy, • wprowadzenie jeszcze jednego okresu zatrudnienia po którym będzie wypłacane wsparcie, np. po 1 roku/2 latach z wyższą kwotą, • zautomatyzowanie weryfikacji spełnienia warunków przez pracodawcę do wypłaty wsparcia (wymiana danych pomiędzy właściwymi instytucjami), • budżetowanie środków w danym roku podatkowym na realizację przedmiotowego instrumentu przez właściwy organ.

2. Rekomendacje po zakończeniu procesu testowania Instrumentów

Mając na względzie przeprowadzone testowanie Instrumentów, przedstawionych w niniejszym Raporcie, **nie rekomendujemy wprowadzenia** do Ustawy o rehabilitacji Instrumentu „**Bonus za włączenie - wsparcie w nowej roli na rynku pracy**”

Projekt partnerski

**„Włączenie wyłączonych – aktywne instrumenty wsparcia osób niepełnosprawnych na rynku pracy”
Nr projektu: POWR.02.06.00-00-0065/19**

Uzasadnienie:

Instrument „Bonus za włączenie” premiuje pracodawców decydujących się zatrudnić osoby niepełnosprawne oddalone od rynku pracy. Pomimo jego pozytywnej oceny przez pracodawców biorących udział w pilotażu, analiza ex post wykazała, że na dzień 31.07.2023 r. 25% pracowników, na których pracodawcy uzyskali maksymalne wsparcie (po 7 m-cach) nie utrzymało zatrudnienia. Biorąc pod uwagę, iż część pracowników miała zatrudnienie do 31.07.2023 r. wskaźnik ten w kolejnych miesiącach – stan na 01.08.2023 r. był jeszcze wyższy i wynosił 31% zwolnień. Tym samym biorąc pod uwagę cel instrumentu i jednocześnie wysoki wskaźnik zwolnień pracowników po skorzystaniu ze wsparcia w postaci bonusu za zatrudnienie nie rekomendujemy Instrumentu do wdrożenia na stałe do systemu wsparcia osób niepełnosprawnych.

Projekt partnerski

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

